

Les constants de la cultura local

Published by [Interacció](#) [1] on 09/05/2019 - 08:22 | Last modification: 13/10/2020 - 11:44

[Enrique Bustamante](#) [2], Coord. | [Observatorio de Cultura](#) [3] y [Comunicación de la Fundación Alternativas](#) [4]

3 d'abril de 1979. Per qui no va viure la República, és la primera vegada que s'enfronta a votar lliurement a l'Estat espanyol, sobre quin és el rumb que desitja per al seu municipi, tenint l'oportunitat d'elegir els representants del seu govern local. Enguany es celebren els **40 anys d'aquestes primeres eleccions municipals** on es podia escollir, per primer cop després d'una llarga dictadura, totes aquelles polítiques que incideixen més directament als veïns i conciutadans, com per exemple, quines havien de ser **les polítiques culturals municipals**.

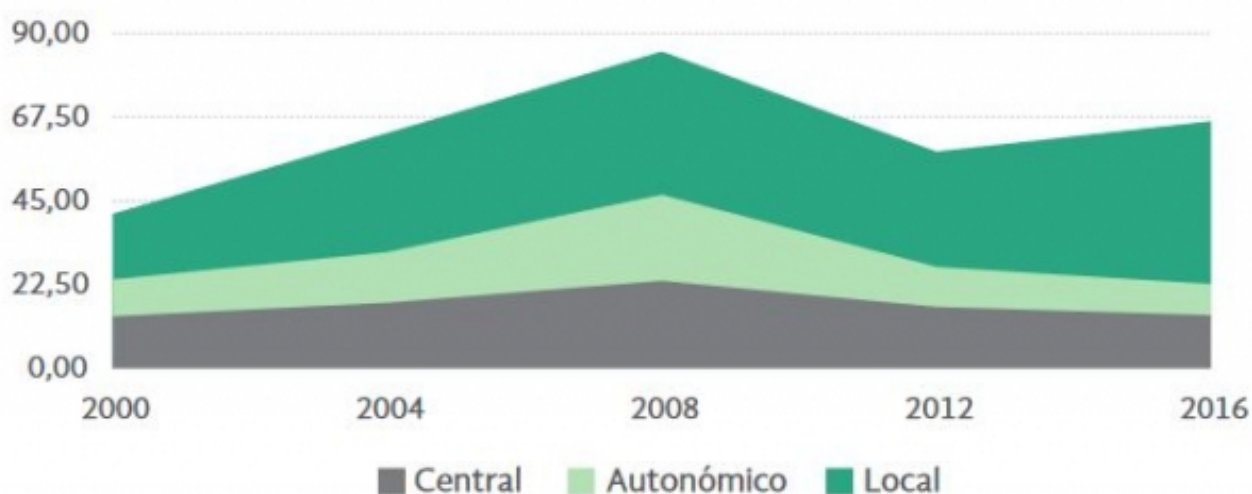

Eleccions municipals a Barcelona, 1979. Ajuntament de Barcelona

Qui som, d'on venim i on anem? Davant aquestes preguntes, podem esperar una resposta transcendental o podem respondre, per exemple, que: venim del món local, som una democràcia i que anem cap a un [desenvolupament sostenible](#) [5]. Aquests tres eixos, són precisament, els pilars centrals de l'Informe sobre l'estat de la Cultura 2019: **'Cultura local, democràcia i desenvolupament.'**

Com ja ens té acostumades la [Fundación Alternativas](#) [6] presenta l'"Informe sobre el estado de la Cultura en España 2019" (ICE), que com cada any pren una temàtica concreta en la qual aprofundeix, el proppassat [2018 es va centrar en l'](#) [7] [Espacio Cultural Iberoamericano](#) [8] (ECI) i podeu consultar també els anterior publicats a Interacció: com els de [2017](#) [9], [2016](#) [10], [2014](#) [11] i el primer, de [2011](#) [12].

Gráfico 1. EVALUACIÓN DEL PORCENTAJE DE GASTO

Fuente: Ministerio de Cultura y Deporte. Elaboración propia.

Font: [ICE](#) [13]

Aquesta vegada, l'Informe que recull l'estat actual de la cultura especialment des del punt de vista de les polítiques culturals locals, va **més enllà de l'anàlisi i la descripció i vol ser un treball de proposta política**, que com presenta Enrique Bustamante sota el títol 'Tiempos convulsos, también para la cultura', suposí la definitiva recuperació de les dèbils polítiques culturals molt tocades encara pels efectes de la crisi. La poció que proposa realça la cultura contemporània, des dels teixits socials a les arrels creatives i industrials passant per les transformacions digitals accelerades.

Entorn la cultura local i el desenvolupament, valora les línies traçades tant pels ODS com per l'Agenda 21 de la cultura de l'[CGLU](#) [14], com la necessitat de tenir en compte la dimensió cultural en totes les polítiques públiques. De fet, l'informe assenyalava l'[enquesta de la Fundación Contemporánea](#) [15], les activitats més valorades pel seu moment creatiu i de repercussió internacional són la gastronomia, la moda, la literatura, el disseny, la fotografia i l'arquitectura, als marges del que s'ha considerat pròpiament cultural com el teatre, les arts visuals, la música clàssica i contemporània o el cinema, la dansa i els museus.

Evolució de la qualificació de la cultura a Espanya. [ICE](#) [13]

La pérdida de la utopía cultural acompaña el abandono de las utopías sociales (empezando por el espacio público) y con ellas la calidad intelectual y la capacidad crítica de la sociedad.” Eduard Delgado.

El que ve a ser anomenada com la dècada perduda es resumeix en termes macroeconòmics, a través de **les activitats culturals que representen el 2,5% del PIB** en els darrers exercicis i **sumen un 3,3% amb la propietat intel·lectual**. Malgrat la millora substancial però, segueix per sota dels 2,8% i 3,5% respectivament, de l'any 2008, abans de l'esclat de la crisi. També és representatiu d'aquesta recuperació dubtosa que la **despesa mitjana de la població espanyola en cultura** ha baixat de 307 euros el 2017 a **288,6 euros el 2018**.

Gràfico 2. DATOS SOBRE EVOLUCIÓN DEL GASTO PÚBLICO EN CULTURA, EUROS/HABITANTE POR NIVELES DE ADMINISTRACIÓN, 2008-2017

Fuente: Estadística de Financiación y Gasto Público en Cultura.

Font: [ICE](#) [13]

Pel que fa a les **conclusions i propostes de cara al futur** de les cultures locals que proposa l'informe, en destaquen aquests punts que us resumim en titulars que Enrique Bustamante assenyala com a indicis il·lustratius d'aquest **canvi positiu de tendència**, almenys a títol provisional tenint en compte la inestable situació política durant la redacció de l'informe:

- El **Ministeri de Cultura** ha estat restituït en l'arquitectura governamental, separat d'Educació, encara que no d'Esports. Per sobre d'un primer nomenament tempestuós, la **designació d'un gestor amb experiència cultural** i les seves primeres actuacions semblen revelar un nou pes relatiu de l'acció cultural en el conjunt del poder executiu que s'havia ensorrat en l'últim sexenni .
- **L'IVA reduït cultural** ha culminant la seva restauració amb la seva aplicació al cinema (del 21 al 10%), després de gairebé sis anys que es penalitza brutalment a bona part dels sectors i activitats culturals espanyoles.
- **L'Estatut de l'Artista**, reivindicat des de fa anys per múltiples agents i experts culturals, ha avançat seriosament amb l'informe de la Comissió de Cultura del Congrés dels Diputats i presentat en públic (BOE de 20 de juny de 2018). Encara iniciat a instàncies de Podem, resulta esperançador que la seva aprovació s'hagi produït-do amb unanimitat de totes les forces polítiques parlamentàries (setembre de 2018), amb aquest reconeixement de "l'especificitat del treball de creadors, artistes i professionals de la cultura".
- **Els pressupostos estatals per 2019 ostentava un increment important de la despesa cultural públic, de l'9,7%, fins als 953 milions d'euros** (dels 869 de 2018 amb el Govern del Partit Popular). Més enllà del repartiment per activitats culturals, condicionades en part per circumstàncies externes (com els deutes del fons de la cinematografia per a les pel·lícules produïdes en 2016), s'advertia un increment important de les dotacions per a museus (13%) o per a les indústries culturals (37,83%).
- La concentració de convocatòries electorals entre l'abril i el maig de 2019 constitueix una ocasió d'or perquè **els partits polítics democràtics es retratin en els seus programes i promeses sobre la cultura**, abandonant la seva ja tradicional marginació. I perquè es comprometin a **un pacte de futur d'Estat i social per la cultura** que

tregui a aquesta d'una vegada per totes de la pugna partidista.

- **El recent recuperat Ministeri de Cultura no hauria ni pot tornar a ser diluït en altres responsabilitats administratives.** I els seus pressupostos, i els de les comunitats autònomes i els governs locals, han de recuperar, almenys, els nivells pre crisi de 2008-2009, si es vol realitzar una política pública cultural i industrial de mínima eficàcia.
- És vital **recuperar i assegurar la independència, el finançament i la professionalitat de RTVE i de les radio televisions autonòmiques i locals**, ara necessàriament multiplataforma i multimèdia, especialment pel que fa a les seves missions d' foment de la creació i difusió de la cultura i la creació artística, sense les quals tota política cultural no té eines d'acció massiva i eficiència-cient.
- És fonamental aprofundir en la **descentralització de la cultura i de les polítiques culturals, que en la crisi va retrocedir perversament i va aguditzar les desigualtats entre territoris, reconeixent i regulant el pes i la transcendència de les competències culturals locals i dotant-les d'un finançament blindat.**
- **L'accés universal a la cultura de qualitat** ha de ser el referent permanent d'aquestes polítiques a tots els nivells administratius, el que implica la lluita contra la profunda desigualtat cultural espanyola actual com a eix essencial dels seus objectius. Però també l'**obertura a una participació ciutadana intensiva** (en la cultura i en les polítiques culturals), fora de tota concepció elitista de paternalisme il·lustrat i de tota concepció corporativista i dels lobbies privats, lluny de qualsevol temptació de ressuscitar una «cultura d'Estat ».
- **L'Estatut de l'Artista i del Creador necessita encara desenvolupar reglaments** importants no culminats, entre ells les garanties de compatibilitat entre jubilacions i remuneracions dels creadors.
- **L'acció contra la desigualtat i els desequilibris de gènere, a la creació, en la formació i l'accés a les NTIC, i l'accés igualitari a la cultura diversa i de qualitat** és el tercer i im-prescindible gran objectiu estratègic d'aquesta acció pública, sense el qual les nostres tre present i el nostre futur cultural estarà greument mutilat.
- **Una nova llei de mecenatge específicament dissenyada per a la cultura** és fonamental en temps de crisi fiscal per fer costat i complementar la despesa pública en cultura, sempre que estigui subordinat a l'interès general i a la participació social (micromecenatge) i que estigui orientat per les prioritats de la societat.
- **L'aplicació de l'IVA cultural a la cultura en línia**, tan tardanament oberta per Brussel·les, és una mesura cabdal per fer competitiva la creativitat i la indústria cultural espanyola i europea davant l'amenaça creixent que suposen els gegants nord-americans per a l'autonomia, el pluralisme i la diversitat de la/es nostra/es cultura/es i de la seva difusió.

Aquest informe sobre l'estat de la cultura a l'Estat espanyol, pot oferir motius per a la confiança i l'optimisme, malgrat caldrà estar atents, sobretot pel que fa a les polítiques culturals locals, perquè aquestes siguin justament el camí més proper i més just cap a un futur sostenible.

Podeu consultar el document complet aquí:

PDF [Informe sobre el estado de la Cultura en España 2019](#) [13]

HTML [Informe sobre el estado de la Cultura en España 2019](#) [16]

[Inicieu sessió](#) [17] o [registreu-vos](#) [18] per enviar comentaris

Categories: Informe estadístic

Categories: Informe d'anàlisi

Categories: Anuari

Tags: polítiques públiques

Tags: administració local

Tags: Espanya

- [19]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2019/cultura-local>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%22620%22>

[3] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%222914%22>

[4] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%2215638%22>

[5] <http://interaccio.diba.cat/temes/cultura-societat-contemporania/desenvolupament-sostenible>

[6] <http://www.fundacionalalternativas.org/>

[7] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/estat-cultura>

[8] <https://www.segib.org/cooperacion-iberoamericana/cultura/>

[9] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2017/informe-estado-cultura-espana-2017>

[10] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2016/estado-cultura-espana-2016>

[11] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2015/informe-estado-cultura-espana-2014-salida-digital>

[12] http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=44714&query_desc=an%3A%22620%22

[13] http://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/informe_sobre_el_estado_de_la_cultura_2019.pdf

[14] <https://www.uclg.org/es>

[15] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/observatorio-cultura-2019>

[16] <https://www.fundacionalalternativas.org/cultura-y-comunicacion/libros-e-informes/informes/el-estado-de-la-cultura-en-espana-2019-cultura-local-democracia-desarrollo>

[17] <http://interaccio.diba.cat/>

[18] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[19] <https://interaccio.diba.cat/node/7966>